

Facultade de CC. Económicas e Empresariais

Presentación

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales tiene una amplia trayectoria dentro de nuestra Universidad. A principios de los 70 ya se impartían enseñanzas de Ciencias Económicas en el antiguo Colegio Universitario de Vigo, que en 1980 pasaría a integrarse en la Universidad de Santiago de Compostela. En 1990 se segrega el Campus de Vigo, lo que supondrá el nacimiento de la Universidad de Vigo.

En el curso 1991/92 se inicia la docencia de las licenciaturas de Ciencias Económicas y de Ciencias Empresariales en el edificio actual, registrándose dos procesos de reforma de sus planes de estudios en los años 1995 y 2002. A raíz de la promulgación del RD 1393/2007 sobre ordenación de las enseñanzas universitarias se pone en marcha el proceso de adaptación al Espacio Europeo de Educación Superior, de tal forma que, para el curso académico 2009/2010, comenzarán a impartirse las titulaciones de Grado en Administración de Empresas y en Economía a las que se refieren estas guías.

Se persigue con ello ofertar unas titulaciones más adaptadas al contexto actual, con una adaptación de las metodologías docentes orientadas hacia el aprendizaje del alumno y el desarrollo de sus capacidades.

Localización

La Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales de Vigo está en el Campus de Lagoas/Marcosende, aproximadamente a 15 km. de la ciudad. Clikcando en el siguiente icono puedes acceder a un plano del Campus con su ubicación precisa

En caso de precisar información es posible contactar a través de las siguientes vías:

Correo - Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, Campus de Lagoas-Marcosende, s/n, 36310 VIGO

Teléfono - 986812400 (Centralita/Conserjería)

986 812403 (Secretaría de Alumnos)

986 812402 (Secretaría do Decanato)

Fax- 986812401

Correo electrónico - secfcee@uvigo.es (Secretaría de Alumnos)

sdfcee@uvigo.es (Secretaría do Decanato)

Web - <http://fccee.uvigo.es/>

Infraestructuras y Servicios

La Facultad cuenta con una importante dotación de infraestructuras destinadas a dar soporte a las actividades de investigación, docencia y extensión universitaria. Resumidamente, hay 15 aulas de docencia, 13 aulas-seminario, 6 aulas de informática y un aula informática de libre acceso. Adicionalmente dispone de un salón de actos con un aforo aproximado de unas 550 personas , un salón de grados para 60-80 personas, biblioteca con 400 puestos de lectura y cafetería-comedor.

A continuación se desglosa la información sobre servicios importantes para el alumnado:

SERVICIOS OFERTADOS AOS ESTUDANTES

- AULA INFORMÁTICA DE LIBRE ACCESO:

Ordenadores a disposición dos alumnos con aplicaciones de uso corriente, acceso a Internet e posibilidade de impresión de documentos

- REDE INALÁMBRICA:

Acceso WIFI a Internet en toda a Facultade.

- REPROGRAFÍA:

Fotocopias, encuadernacións, transparencias, impresión de documentos, material de estudio, etc...

Horario regular : Mañá de 9 a 14 h. - Tarde de 15:45 a 18:00 h.

- CAFETERÍA E COMEDOR:

Servicio de cafetería completo, almorzos e comidas con menús do día.

Horario SS.Cafetería: De 8:45 a 21 h.

Horario SS.Comedor: De 13 a 15:30 h.

- SERVICIOS ADMINISTRATIVOS:

Servicios de xestión do alumnado (matrículas, traslados, solicitudes de validacións, emisión de títulos, etc...), asuntos económicos e secretaría do Decanato.

Horario atención ó público: De 9 a 14 h.

- BIBLIOTECA:

Servicio de asesoramento e empréstito bibliográfico, salas de estudio e lectura e consulta bases de datos.

Para o servicio de empréstito requírese carnet de biblioteca.

Dotacións: 414 postos de lectura e estudio.

2 postos consulta bases de datos.

29.000 volumes aprox. (libros, informes, etc.)

560 títulos de publicacións periódicas:

330 revistas e 230 estatísticas.

Horario : De 8:45 a 20:45 h.

Equipo decanal

Decano	José Santiago Gómez Fraiz
Secretaria	Gonzalo Caballero Míguez
Vicedecano de Organización Académica	Fernando Comesaña Benavides
Vicedecana de Calidade	Raquel Arévalo Tomé
Vicedecano de Relacións Internacionais	Jorge Vila Biglieri
Vicedecana de Adaptación ao EEES	Carlos M ^a Fernández-Jardón Fernández

(*)

(*)

Grao en Administración e Dirección de Empresas

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
V03G020V01301	Empresa: Contabilidade financeira I	1c	6
V03G020V01302	Dirección de operacións	1c	9
V03G020V01303	Dirección de recursos humanos	1c	9
V03G020V01304	Econometría	1c	6
V03G020V01401	Contabilidade financeira II	2c	6
V03G020V01402	Decisións de investimento	2c	6
V03G020V01403	Dirección comercial I	2c	6
V03G020V01404	Macroeconomía	2c	6
V03G020V01405	Políticas económicas	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Empresa: Contabilidade financeira I				
Materia	Empresa: Contabilidade financeira I			
Código	V03G020V01301			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Buch Gómez, Enrique Juan			
Profesorado	Buch Gómez, Enrique Juan Diéguez Ferreiro, Ricardo Miguel Saez Ocejo, José Luis			
Correo-e	ebuch@uvigo.es			
Web	http://fccee.uvigo.es			
Descrición xeral	Introducir ao alumno no ámbito da información económico-financeira como instrumento necesario ao proceso de toma de decisións no contexto das entidades lucrativas.- Incorporar ao alumno á filosofía do sistema contable como sistema informativo integrado en toda organización, imprescindible para o seu adecuado funcionamento.- Fomentar no alumno a idea da utilidade da ciencia contable tanto para a sociedade no seu conxunto como no ámbito da concreta entidade económica.			

Competencias

Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
C8	Aplicar os coñecementos adquiridos a futuras situacións profesionais e desenvolver competencias relacionadas coa elaboración e defensa de argumentos e resolución de problemas dentro da súa área de estudo
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Conocer las bases conceptuales de la contabilidad como ciencia social, su caracter de sistema de información de características especiales, así como el concepto de utilidad de la información económico-financiera en el entramado económico.	A2 A3 A4	B10	C8 C10	D3 D4 D5
Conocer el funcionamiento básico de un sistema contable como instrumento informativo al servicio del proceso de toma de decisiones	A2 A3 A4	B10	C8 C10	D3 D5
Conocer la regulación positiva de la contabilidad, sus objetivos y carácter relativo, así como el funcionamiento del sistema contable empresarial en el contexto de la regulación positiva española.	A2 A3 A4	B10	C8 C10	D4

Contidos

Tema	
1. A información económica e a toma de decisións	1.1. A información económico-empresarial 1.2. A utilidade da información económica. 1.3. Os usuarios da información económica. 1.4. A información contable: características e requisitos
2. Concepto e División da Contabilidade	2.1. Introducción ao concepto de contabilidade 2.2. División da contabilidade.

3. O Patrimonio da Empresa: elementos e relacións	3.1. O patrimonio da empresa e os seus compoñentes. 3.2. Análisis do Activo. 3.3. Análisis do Pasivo. 3.4. O fondo de manobra. 3.5. O período medio de maduración da empresa.
4. Método contable e o seu *instrumentalización	4.1. O método contable e os seus obxectivos. 4.2. Os feitos contables: A súa clasificación e formulación. 4.3. Os feitos contables e o concepto de resultado. 4.4. A conta como instrumento contable. 4.5. Tipos de conta e o seu funcionamento. 4.6. O método de partida dobre. 4.7. O rexistro das operacións contables. 4.8. Contas administrativas e contas especulativas.
5. O ciclo contable	5.1. O ciclo contable: concepto e fases. 5.2. A fase inicial: inventario e apertura. 5.3. O desenvolvemento do exercicio: fase de xestión. 5.4. As operacións de conclusión do exercicio: a fase de peche. 5.5. A elaboración das contas anuais
6. A normalización contable: a regulación legal da contabilidade en España	6.1. A normalización contable: concepto, utilidade e tipos. 6.2. A regulación legal da contabilidade en España: o Plan Xeral de Contabilidade. 6.3. A estrutura do Plan Xeral de Contabilidade. 6.4. Os principios contables e as contas anuais.
7. O proceso de valoración contable	7.1. A valoración contable: concepto. 7.2. Valoración analítica e valoración sintética. 7.3. Os criterios de valoración no Plan Xeral de Contabilidade español.
8. Análise e *contabilización das existencias	8.1. Concepto e clases de existencias. 8.2. A valoración das existencias. 8.3. A *contabilización das existencias. 8.4. Depreciación das existencias. 8.5. A problemática contable de envases e embalaxes. 8.6. A problemática contable do IVE.
9. Disponibilidades líquidas e dereitos de cobro	9.1. O efectivo e outros activos líquidos equivalentes. 9.2. Os dereitos correntes de cobro. 9.3. A depreciación dos dereitos correntes de cobro.
10. O pasivo corrente	10.1. O pasivo: concepto e clases. 10.2. Os pasivos por operacións de tráfico. 10.3. As débedas con entidades de crédito e outros pasivos de natureza financeira. 10.4. Outras contas pasivas.
11. O inmovilizados material e intanxible	11.1. Concepto e clases. 11.2. O inmovilizado material. 11.3. Os inmovilizados materiais en curso. 11.4. Os investimentos inmobiliarios. 11.5. O inmovilizado intangible. 11.6. As correccións valorativas.
12. Os investimentos financeiros	12.1. Concepto e clases. 12.2. A valoración dos investimentos financeiros. 12.3. Os dereitos preferentes de subscripción e a súa problemática contable. 12.4. A problemática contable das accións e participacións de capital. 12.5. A problemática contable dos valores de renda fixa e créditos asimilados.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	45	75
Resolución de problemas	15	30	45
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	2	4	6
Outros	2	0	2
Probas de resposta curta	2	18	20
Observación sistemática	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Adóitase empregar como complemento da lección maxistral.
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver a análise e resolución dos problemas e/ou exercicios de forma autónoma.
Outros	Entrevista persoal co alumno para analizar os seus problemas de aprendizaxe na materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Outros	Titorías individualizadas.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	Proba na que o alumno debe solucionar unha serie de problemas e/ou exercicios nun tempo/condicións establecido/as polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu.	20	A2 A3 A4	B10 C8 C10	D3 D5	
Probas de resposta curta	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e breve en base aos coñecementos que teñen sobre a materia	70	A2 A3 A4	B10 C10	D4 D5	
Observación sistemática	Técnicas destinadas a recompilar datos sobre a participación do alumno, baseados nun listado de condutas ou criterios operativos que faciliten a obtención de datos cuantificables	10	A2 A3 A4	B10 C10	D3 D4 D5	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Durante todo o curso o alumno será obxecto de probas escritas a fin de coñecer o seu grado de avance na materia, tanto como instrumento de autoevaluación como por parte do profesor. Estas probas serán obxecto de cualificación que configurarán o 20% da nota. O 10% outorgarase pola disposición do alumno ante a materia (asistencia, participación, actitud, ...). O 70% restante derivarase dun exame escrito de carácter global que se celebrará ao final do curso, convocatorias de maio/xullo. Para superar a asignatura será preciso obter na proba final unha nota mínima de 4 sobre 10; en caso contrario, a nota máxima global que se poderá obter será un 4,5. Para a segunda convocatoria, de presentarse, manteranse as cualificacións correspondentes á Observación sistemática e á Resolución de exercicios de forma autónoma.

As datas de exames deberán ser consultadas na páxina web da Facultade.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Plan General de Contabilidad. R.D. 1514/2007, de 16 de novembro (B.O.E. 20/11/07),

- Antonio Sociás Salvá y otros, **Contabilidad Financiera. El Plan General de Contabilidad 2007**, Ed. Pirámide,

- Jose Luis Wanden-Berghe Lozano (coord.), **Contabilidad Financiera. El Nuevo Plan General de Contabilidad y de PYMES.**, Ed. Pirámide,

- Enriqueta Gallego y Mateo Vara, **Manual Práctico de Contabilidad Financiera.**, Ed. Pirámide,

M.F. Losilla; A. Moreno; F. Rodriguez, **Prácticas de Contabilidad financiera**, Garceta G.E.,

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de operacións				
Materia	Dirección de operacións			
Código	V03G020V01302			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Crespo Franco, Tony			
Profesorado	Crespo Franco, Tony Diz Comesaña, María Eva Piñeiro García, María del Pilar			
Correo-e	tcrespo@uvigo.es			
Web	http://faitic.uvigo.es/			
Descrición xeral	Esta materia desenvolve os contidos, métodos y ferramentas asociados á estratexia de operacións. Nela afóndase en aspectos relacionados coa selección e deseño do produto e do proceso produtivo, modo e lugar de elaboración, recursos necesarios e súa organización, e calquera outro aspecto necesario para que a empresa poida realizar o proceso produtivo para o que foi creada.			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Mostrar o coñecemento de procedementos e técnicas propias da dirección de operacións.	B1 B10 B11	C6	
Aplicar ferramentas de procura, filtrado e interpretación da información relevante na área de produción.	B1 B2 B10 B13 B14	C6	
Fixar obxectivos, elaborar estratexias e planos de acción propios das actividades de produción e coherentes co seu contorno.	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6	D5
Manexar os coñecementos, procesos e técnicas propias da dirección e xestión das actividades de produción nas distintas empresas, asumindo os efectos da súa práctica e as consecuencias da súa acción en calquera contexto de intervención reflexionando sobre o seus propios posicionamentos.	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6 C12	D5

Tomar decisións na procura de solucións a problemas relativos á situación da área de produción da empresa así como a emisión dos informes correspondentes.	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6 C12	D5

Contidos

Tema	
MÓDULO 1: A EMPRESA E O SISTEMA DE OPERACIÓNS	TEMA 1. O Sistema de Operacións, a Estratexia de Operacións e os seus resultados
MÓDULO 2: DESEÑO DO SISTEMA DE OPERACIÓNS	TEMA 2. Selección e Deseño do Produto e do Proceso Produtivo TEMA 3. Decisións Estratéxicas de Capacidade TEMA 4. Decisións de Localización TEMA 5. Distribución en Pranta
MÓDULO 3: XESTIÓN DA CADEA DE SUMINISTROS	TEMA 6. Xestión da Cadea de Subministros TEMA 7. Xestión dos Stocks
MÓDULO 4: XESTIÓN DAS ACTIVIDADES DE PRODUCCIÓN	TEMA 8. Planificación e Control de Proxectos TEMA 9. Planificación, Programación e Control da Producción TEMA 10. Lean Manufacturing

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	37.5	40	77.5
Resolución de problemas	30	75	105
Titoría en grupo	7.5	0	7.5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	3	32	35

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenvolver polo estudante.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados. Emprégase como complemento da lección maxistral.
Titoría en grupo	Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas	Probas na que o alumno debe solucionar unha serie de casos, problemas e exercicios nun tempo e condicións establecidos polo profesor. Desta maneira, o alumno debe aplicar os coñecementos que adquiriu. A aplicación desta técnica será presencial. Correspóndense coas horas prácticas da materia recollidas nos grupos medianos.	50	B1 B10 B11 B14	C6 C12	D5
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Probas para avaliación das competencias adquiridas que inclúen preguntas directas sobre un aspecto concreto. Os alumnos deben responder de maneira directa e razoada en base aos coñecementos que teñen sobre a materia.	50	B1 B2 B10 B11 B13 B14	C6 C12	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A Avaliación do alumno realizarase do seguinte xeito:

- Exame final (50% da nota final). Realizarase un único exame ao final do cuadrimestre que terá lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais. O exame final constará dunha parte teórica e dunha parte práctica. Para superar o exame será necesario obter unha nota igual ou superior ó 50% da puntuación total do exame e, como mínimo, o 40% da nota asignada en cada unha das partes teórica e práctica.
- Avaliación baseada nos traballos realizados, tanto en grupo como de maneira individual, nas sesións prácticas (40% da nota final).
- Avaliación baseada na participación do estudante nas distintas actividades de carácter presencial (10% da nota final).

As actividades de avaliación continua só se poderán realizar nas datas e sesións establecidas, debendo cada alumno asistir ao grupo que teña asignado para a realización das mesmas. O cambio de grupo neste caso deberá ser autorizado polo profesor/a.

Para superar a materia é necesario cumprir dúas condicións: superar o exame final e acadar un mínimo de 5 puntos na materia.

O resultado da avaliación exprésase nunha escala de 0 a 10 puntos. No caso de superar o exame, a nota final da materia resultará da suma da nota acadada no exame e das notas dos traballos realizados nas prácticas e as actividades presenciais. No caso de non superar o exame, a nota final da materia será a resultante de expresar a nota do exame final nunha escala de 10 puntos.

A segunda convocatoria rexirase polas mesmas normas. O exame da convocatoria extraordinaria terá lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais.

IMPORTANTE: O calendario de exames é publicado ó inicio do curso polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais. Non obstante, o calendario pode ser modificado ó longo do curso por algún imprevisto. Consulten a páxina web da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais por se hai cambios no mesmo (<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>).

BOAS PRÁCTICAS:

- Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, ordenadores portátiles, tabletas ou similares nas sesións de traballo. Estes deben estar desconectados, agás autorización expresa do profesor/a.
- Non está permitido comer nin beber (agás auga) durante as clases.
- As condutas inadecuadas, contrarias e perxudiciais para a convivencia e a súa corrección poderán ser sancionadas coa perda do dereito á avaliación continua do estudante responsable.
- É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario para o seu desenvolvemento.
- Calquera evidencia de traballos e/ou probas plaxiados ou copiados, total ou parcialmente, suporá unha calificación de suspenso en tódalas convocatorias do curso académico.
- Para a realización dos exames só se permite o uso de elementos de escritura e calculadora.
- O alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co seu D.N.I., pasaporte ou título de conducir, non sendo válido outro documento.
- Tódalas probas e exames deberán ser entregados á súa finalización e baixo ningún concepto poderán ser sacados fora da aula.
- A revisión de exames terá lugar só no horario e lugar establecido polo profesor/a.

No caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor/a poderá adoptar as medidas que estime oportunas dentro da lexislación vixente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

CRESPÓ FRANCO, T. y PIÑEIRO GARCÍA, P., **Producción. Planificación, Programación e Control**, Servicio Publicacións da Universidade de Vigo, 2009

CRESPO FRANCO, T. y PIÑEIRO GARCÍA, P., **Producción. Planificación, Programación e Control. Exercicios Resoltos**, Servicio Publicacións da Universidade de Vigo, 2005

Bibliografía Complementaria

ADAM, E.E. y EBERT, R.J., **Administración de la Producción y las Operaciones**, Prentice Hall, 1991

CHASE, R.B.; JACOBS, F.R. y AQUILANO, N.J., **Administración de operaciones : producción y cadena de suministros**, McGraw-Hill, 2014

DOMÍNGUEZ MACHUCA, J.A. (Coord.), **Dirección de operaciones. Aspectos estratégicos en la producción y los servicios**, McGraw-Hill, 1994

DOMÍNGUEZ MACHUCA, J.A. (Coord.), **Dirección de operaciones : aspectos tácticos y operativos en la producción y los servicios**, McGraw-Hill, 1994

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E., **Dirección de la Producción. Fundamentos Estratégicos.**, Civitas, 1995

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E.; AVELLA CAMARERO, L. y FERNÁNDEZ BARCALA, M., **Estrategia de Producción**, McGraw-Hill, 2006

FERNÁNDEZ SÁNCHEZ, E. y VÁZQUEZ ORDÁS, C., **Dirección de la Producción. Métodos Operativos.**, Civitas, 1994

HEIZER, J. y RENDER, B., **Dirección de la Producción y de Operaciones : Decisiones Estratégicas**, Prentice Hall, 2015

KRAJEWSKI, L.J. y RITZMAN, L.P., **Administración de Operaciones. Estrategia y análisis**, Pearson, 2003

MARTÍN PEÑA, M. L.; CARRASCO, E.; DÍAZ, E.; GARCÍA, F. y MONTERO, A., **Dirección de la Producción. Problemas y ejercicios resueltos**, Prentice Hall, 2003

MIRANDA GONZÁLEZ, F.J.; CHAMORRO MERA, A.; RUBIO LACOBIA, S. y BAÑEGIL PALACIOS, T.M., **Manual de Dirección de Operaciones**, Thomson, 2005

MIRANDA GONZÁLEZ, F.J.; RUBIO LACOBIA, S. y CHAMORRO MERA, A., **Dirección de Operaciones. Casos prácticos y recursos didácticos**, Paraninfo, 2014

PIÑEIRO GARCÍA, T.; ARÉVALO TOMÉ, R.; CABALLERO FERNÁNDEZ, G. y GARCÍA-PINTOS ESCUDER, A., **Introducción a la economía de la empresa. Una visión teórico-práctica**, Delta Publicaciones, 2010

SCHROEDER, R.G., **Administración de Operaciones. Toma de Decisiones en la Función de Operaciones**, McGraw-Hill, 1992

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuadrimestre do 3º curso.

Esta Guía docente anticipa as líneas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e se concibe de forma flexible. En consecuencia, podéñse requirir reaxustes ó longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e/ou do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Tamén aportarase ó alumnado a información e as pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección de recursos humanos				
Materia	Dirección de recursos humanos			
Código	V03G020V01303			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Velando Rodríguez, María Elena			
Profesorado	Alvarez Prego de Oliver, Javier Eloy Fernández Arias, M ^a Jesús Suárez Porto, Vanessa María Velando Rodríguez, María Elena			
Correo-e	velando@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Materia centrada no estudo pormenorizado das estratexias, procesos, e técnicas da dirección de recursos humanos nas empresas			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D4	Compromiso ético no traballo

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Lograr o manexo por parte do alumnado dos coñecementos, e procesos propios da dirección e xestión de recursos humanos, mostrando compromiso coas consecuencias das súas accións en calquera contexto de intervención, reflexionando sobre os seus propios posicionamentos.	B1 B2 B5 B13 B14	C6	D4
Lograr por parte do alumnado o coñecemento e a aplicación correcta das principais técnicas e ferramentas propias da dirección e xestión de recursos humanos	B3 B13	C6 C7	

Lograr por parte do alumnado a aplicación de ferramentas de procura, filtrado e interpretación da información relevante na área de recursos humanos	B1 B5 B8 B9 B13	C6 C10 C16
Tomar decisións na procura de solucións a problemas relativos á situación socio-laboral da empresa, aplicando os métodos apropiados así como a emisión dos informes correspondentes	B1 B5 B8 B9 B10 B13	C12
Conseguir que o alumnado fixe obxectivos, elabore estratexias e planos de acción coherentes co seu entorno	B1 B5 B13	C3 C5 C6 C11 C14

Contidos

Tema		
BLOQUE I: FUNDAMENTOS DE RRHH	Tema 1: A función de recursos humanos na empresa. Tema 2: Dirección de recursos humanos na empresa. Tema 3: Fontes básicas de información na toma de decisións de recursos humanos (análise e avaliación de postos e avaliación do rendimento).	
BLOQUE II: ACTIVIDADES BÁSICAS NA DIRECCIÓN E XESTIÓN DE RRHH	Tema 4: Planificación de recursos humanos na empresa. Tema 5: Estratexias, procesos e técnicas de compensación e retribución. Tema 6: Estratexias, procesos e técnicas de recrutamento, selección e socialización. Tema 7: Estratexias, procesos e técnicas de desenvolvemento dos recursos humanos.	

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Estudo de casos/análises de situacións	15	15	30
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	0	30	30
Prácticas de laboratorio	15	22	37
Estudos/actividades previas	0	50	50
Titoría en grupo	7.5	0	7.5
Lección maxistral	37.5	30	67.5
Outras	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Formulación, resolución, presentación e debate de exercicios/cuestións/problemas/casos prácticos por parte do alumno/a, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor/a. O alumno/a debe desenvolver as solucións adecuadas ou correctas mediante a exercitación de rutinas, a aplicación de fórmulas ou algoritmos específicos e axeitados, a aplicación de procedementos de transformación da información dispoñible e a interpretación dos resultados.
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	Actividade en que se formulan problemas e/ou exercicios relacionados coa disciplina. O alumnado debe desenvolver de forma autónoma a análise e a resolución dos problemas e/ou exercicios polo que é preciso que o alumno traballe previamente o material explicado polo profesor/a.
Prácticas de laboratorio	Exercicios de aplicación práctica de diversas técnicas por parte do alumno/a a través das TIC en aulas de informática, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor/a
Estudos/actividades previas	Traballo autónomo do alumno/a que consistirá na procura, lectura e traballo de documentación, preparación e propostas de resolución de problemas e/ou exercicios, así como na preparación de probas avaliábeis
Titoría en grupo	Reunións que o alumno mantén co profesorado da materia para o asesoramento, desenvolvemento e supervisión de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor/a dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices do traballo, exercicios ou proxectos que debe desenvolver o estudante. Requírese que a participación activa do alumnado no aula. Ademais suele ser necesario que o alumnado traballe previamente o material entregado polo profesor/a.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos/análises de situacións	Formulación, resolución, presentación e debate de exercicios/cuestións/problemas/casos prácticos por parte do alumno/a, de forma individual ou en grupo, baixo a proposta, guía e supervisión do profesor/a.

Avaliación						
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Estudo de casos/análises de situacións	Avaliarase a comprensión da materia, a aplicación de técnicas específicas axeitadas, a argumentación, a capacidade de transmisión de contidos, na realización de presentacións, resolución de problemas, casos e exercicios nun tempo e condicións establecidos polo profesor/a (10% participación do alumnado nas clases, e 40% calidade do contido do traballo). A aplicación desta técnica será presencial e correspóndese coas prácticas da materia recollidas nos grupos medianos.	50	B1	C3	D4	
			B2	C5		
			B3	C6		
			B5	C7		
			B8	C10		
			B9	C11		
			B10	C12		
			B13	C14		
			B14	C16		
Outras	Resolución dunha proba escrita presencial, ao final do cuadrimestre, sobre a adquisición de competencias de coñecemento, destreza na práctica, na que se inclúen preguntas de desenvolvemento, preguntas cortas, problemas, e/ou actividades a resolver nas que o alumno debe plasmar os coñecementos teóricos e prácticos da materia	50	B1	C3	D4	
			B5	C5		
			B10	C6		
			B13	C7		
			B14	C10		
				C11		
				C12		
				C14		
				C16		

Outros comentarios sobre a Avaliación

A nota obtida polo alumno nas distintas actividades, a excepción da proba final, terá vixencia para as convocatorias ás que da dereito a matrícula de cada curso académico.

As actividades de avaliación continua só se poderán entregar nas datas e sesións establecidas; ademais poderanse facer probas de avaliación continua o longo do semestre, debendo cada alumno asistir ao grupo que teña asignado para a realización das mesmas. O cambio de grupo neste caso deberá ser autorizado por el profesor/a.

Os exames das convocatorias ordinarias e extraordinarias de esta materia terán lugar na data, hora e lugar establecido polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais.

IMPORTANTE: O calendario de exames publícase ó inicio do curso polo Decanato da Facultade de Ciencias Económicas e Empresariais, pero dito calendario pode ser modificado ao longo do curso por algún imprevisto. Consulten a páxina web da facultade, por se hai cambios. (<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>)

RELACIÓN DE BOAS PRÁCTICAS:

1. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, ordenadores portátiles, tablets ou similares nas sesións de traballo. Estes deben estar desconectados, agás autorización expresa do profesor/a.
2. Non está permitido comer nin beber (agás auga) na clase.
3. É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario para o seu desenvolvemento.
4. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas.
5. Para a realización dos exames só se permite o uso de elementos de escritura e calculadora.
6. O alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I, pasaporte ou carné de conducir, non sendo válido outro documento.
7. Tódolos exames deberán ser entregados a súa finalización e baixo ningún concepto poderán ser sacados fora da aula.
8. A revisión de exames terá lugar só no horario e lugar establecido polo profesor/a.

No caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor/a poderá adoptalas medidas que estime oportunas dentro da lexislación vixente.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

DE LA CALLE, M.C. e ORTIZ DE URBINA, M, **Fundamentos de Recursos Humanos, 2ª ed.**, Prentice Hall, 2013

LEAL, A., ALFARO DE PRADO, A., RODRÍGUEZ, L. e ROMÁN, M., **El Factor Humano en las Relaciones Laborales**, Pirámide, 1999

MONDY, R., **Administración de recursos humanos**, Prentice Hall,, 2010

PEREDA MARIN, S., **Dirección y gestión de recursos humanos por competencias**, Editorial Universitaria Ramón Areces, 2011

Bibliografía Complementaria

ALBIZU GALLASTEGUI, E. e LANDETA RODRÍGUEZ, J., **Dirección Estratégica de los Recursos Humanos. Teoría y Práctica.**, Pirámide, 2011

ALLES, M.A, **Dirección Estratégica de Recursos Humanos, 3ª ed.**, Granica, 2015

BYARS, L. e RUE, L., **Gestión de los Recursos Humanos**, Irwin, 1996

DESSLER, G., **Administración de Recursos Humanos**, Prentice Hall, 2009

DELGADO Mª I., GÓMEZ L., VÁZQUEZ E., **Gestión de los Recursos Humanos, del Análisis Teórico a la Solución Práctica**, Prentice Hall, 2006

DOLAN, S., VALLE, R., JACKSON, S e SCHULER, R.S., **La Gestión de los Recursos Humanos**, McGraw Hill, 2007

FERNÁNDEZ AGUADO J., **Dirigir Personas en la Empresa. Enfoque conceptual y Aplicaciones Prácticas.**, Pirámide, 2007

FERRER LOPEZ, M.A., **Como confeccionar nóminas y seguros sociales 2017**, 30, Deusto, 2017

FISHER, C., SCHOENFELDT, L. e SHAW, J., **Human Resource Management, 6th ed.**, Mifflin Co., 2006

GARCÍA TENORIO, J. e SABATER, R., **Fundamentos de Dirección y Gestión de Recursos Humanos**, Thomson, 2004

ROBLEDO CAMACHO, M., **D3D. Un Enfoque Integral de la Dirección de Empresas**, Díaz de Santos, 2004

RUBIO DE MEDINA, M.D., **Retribuciones Laborales**, Bosch, 2005

SASTRE CASTILLO, M.A. e AGUILAR PASTOR, E.M., **Dirección de Recursos Humanos. Un Enfoque Estratégico.**, McGraw Hill, 2003

ODE, **Estudio de retribuciones 2012**, ODE, 2012

ODE, **Estudio de retribuciones 2015**, ODE, 2015

<http://www.expansionyempleo.com>,

<http://www.losrecursoshumanos.com/>,

<http://www.rrhhdigital.com/>,

<http://www.rrhmagazine.com/>,

<http://www.empleo.gob.es/>,

<http://www.seg-social.es/>,

<http://www.sepe.es>,

<http://www.ine.es>,

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Empresa: Fundamentos de administración/V03G020V01102

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

Esta guía anticipa as liñas de actuación que se deben levar co alumno na materia e se concibe de forma flexible. En consecuencia pódense requirir reaxustes ou comentarios adicionais ó longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase, e/ou do grupo de destinatarios e/ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Neste caso aportarase ó alumnado a información e as pautas concertas que o profesor/a estime necesarias.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 2º cuatrimestre do 3º curso e o profesorado responsable está integrado por: Tony Crespo Franco, Mª Jesús Fernández Arias, e Mª Elena Velando Rodríguez (Coordinadora)

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Econometría				
Materia	Econometría			
Código	V03G020V01304			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	Verdugo Matés, María Victoria Otero Giráldez, María Soledad			
Profesorado	Cal Bouzada, María Isabel Otero Giráldez, María Soledad Verdugo Matés, María Victoria			
Correo-e	sotero@uvigo.es vverdugo@uvigo.es			
Web	http://webs.uvigo.es/vverdugo/			
Descrición xeral	A materia encádrase no primeiro cuadrimestre do segundo curso do grao. Trátase da unha materia para alumnos que xa completaron o primeiro curso, e que por tanto posúen formación nas disciplinas de matemáticas e estatística, un coñecemento básico das cales é moi importante para o estudo da econometría. Deste xeito, o alumno áchase preparado para abordar unha materia de análise como é a econometría, na que empregar os seus coñecementos estatísticos para construír modelos econométricos xenerais, que son aplicables en principio ao estudo e resolución de problemas dunha ampla variedade de materias relacionadas coa titulación.			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Comprensión das técnicas *económicas básicas desde un punto de vista teórico e aplicado.	B1 B13	C7	
Manexo das técnicas e ferramentas básicas para a cuantificación das relacións entre variables relevantes do mundo económico e empresarial.	B13	C12	
Habilidades para a resolución de problemas de maneira eficaz, así como para a argumentación rigorosa e *inteligible.	B1 B2	C12	D3

Contidos

Tema	
1. Modelización econométrica.	Definición e obxectivos do modelo econométrico. Deseño e construción do modelo econométrico.
2. Modelo de Regresión Lineal Clásico (MRLC).	Especificación do modelo. Hipóteses básicas do modelo. Estimación e interpretación dos coeficientes estimados. Propiedades dos *estimadores. Bondade de axuste. Contrastes de hipóteses. Predición. Outras cuestións relacionadas co Modelo de Regresión Lineal Clásico (MRLC).
3. Incumprimento das hipóteses clásicas.	Análise, Consecuencias, Diagnoses e posibles solucións se hai incumprimento das hipóteses clásicas.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	20	30	50
Resolución de problemas	6	15	21
Prácticas en aulas informáticas	15	30	45

Titoría en grupo	5	0	5
Outras	2	20	22
Observación sistemática	2	5	7

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, complementada co uso de medios audiovisuais, así como a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao estudante, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.
Resolución de problemas	Permite ao alumnado *implementar de forma efectiva os coñecementos teóricos adquiridos a partir das sesións maxistrais a través da realización de actividades tales como resolución de cuestións, exercicios e problemas. Os obxectivos desta técnica son: alcanzar unha maior competencia no manexo dos contidos aprendidos así como ilustrar as súas potenciais aplicacións.
Prácticas en aulas informáticas	Nestas sesións de laboratorio informático aplicaranse os coñecementos adquiridos nas clases teóricas e prácticas para realizar supostos prácticos coa axuda dun paquete informático *económico. Os alumnos traballarán de forma autónoma, individualmente ou en grupo, baixo a supervisión do profesor.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesor para asesoramento e desenvolvemento de actividades da *signatura e do proceso de aprendizaxe

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Resolvéronse exercicios e problemas, resolvendo as dúbidas dos alumnos
Prácticas en aulas informáticas	Durante prácticas resolvéronse as dificultades dos alumnos
Titoría en grupo	Atendeuse persoalmente os grupos de alumnos para resolver a **suas dificultades

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Resolución de problemas	A valoración neste contexto pode consistir na entrega de exercicios, cuestións, exposición en pizarra, traballos, etc...	20	B1 B2	C7 C12	D3
Prácticas en aulas informáticas	A valoración neste contexto pode consistir na entrega de supostos, exposición de supostos no laboratorio, traballos, etc...	20	B1 B2 B13	C7 C12	D3
Outras	Proba final	50	B1	C7 C12	
Observación sistemática	Seguimento da actitude do alumno nas actividades	10	B1 B2 B13	C7 C12	D3

Outros comentarios sobre a Avaliación

O docente poderá establecer unha nota mínima na proba final para poder superar a materia.

O docente poderá establecer a posibilidade de superar a materia e poder alcanzar o 100% da cualificación sen necesidade de realizar o exame final.

Cando non proceda a avaliación continua, o docente poderá establecer a posibilidade de poder superar a materia cun exame final: exame teórico-práctico no que se avalían as competencias globais da materia e co que poder alcanzar o 100% da cualificación.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade.

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas-Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 2º curso e o profesorado responsable está integrado por: Mª Vitoria Verdugo Matés.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Verdugo Matés, M.V. y otros, **Análisis Económico. Una aproximación práctica con Shazam**, Delta Publicaciones, 2006

Fernández-Jardón, C. M. y otros, **Econometría Estática Aplicada**, Tórculo, 1997

Novales, A, **Econometría**, segunda edición, McGraw-Hill, 1997

Greene, W.H., **Análisis Econométrico**, tercera edición, Prentice-Hall, 1999

Guisan M.C, **Econometría**, Mc GrawHill, 1997

Dougherty, C., **Introduction to Econometrics**, second edition, Oxford University Press, 2002

Wooldridge, J.M, **Introducción a la Econometría: Un enfoque moderno**, segunda edición, Thomson-Learning, 2003

Gujarati, **Econometría**, cuarta edición, McGraw-Hill, 2003

Martín, G., J.M. Labeaga y F. Mochón, **Introducción a la Econometría**, Prentice Hall, 1997

Recomendaciones

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Estatística: Estadística/V03G020V01204

Matemáticas: Matemáticas/V03G020V01104

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Contabilidade financeira II				
Materia	Contabilidade financeira II			
Código	V03G020V01401			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Diéguez Ferreiro, Ricardo Miguel			
Profesorado	Diéguez Ferreiro, Ricardo Miguel García Rivas, Ignacio Muñoz Dueñas, María del Pilar			
Correo-e	rdieguez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia CONTABILIDADE FINANCEIRA II completa os coñecementos adquiridos polo alumno na materia de CONTABILIDADE FINANCEIRA *I do primeiro cuadrimestre do 2º Curso do Grao en ADE, centrándose no estudo da *contabilización das operacións vinculadas co ciclo de capital. Para o que se estuda a problemática contable das transaccións con instrumentos financeiros, na súa dobre vertente investimento e financiamento, introducindo ao alumno no estudo da contabilidade por razón do suxeito, a través da problemática da emisión de instrumentos financeiros por parte das entidades que teñan a forma xurídica de sociedade. Así mesmo complétase o estudo da problemática dos activos non correntes operativos, facendo especial incidencia na depreciación do inmovilizado . Finalizando o programa co estudo das contas anuais. Con todo isto o alumno terá un coñecemento completo do modelo contable español.			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C4	Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D3	Responsabilidade e capacidade para asumir compromisos
D4	Compromiso ético no traballo
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe	
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Posuír e comprender coñecementos sobre o marco económico que regula as actividades empresariais, e a correspondente normativa.	A2 A3 A4	B1	C4	D3 D5
Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial.	A2 A3 A4	B9 B10 B14	C6 C7 C10	D4
Capacidade para aplicar correctamente a lexislación mercantil en materia contable	A2 A3 A4 A5	B1 B5 B13	C4 C12 C16	D3 D4 D5

Contidos

Tema	
I. Os INVESTIMENTOS FINANCEIROS. ACTIVOS FINANCEIROS	I.1.- Instrumentos financeiros. I.2.- Activos financeiros. Concepto e clasificación. I.3.- Créditos comerciais e non comerciais. I.4.- Valores representativos de débeda. I.5.- Investimentos en instrumentos de patrimonio. I.6.- Reclasificación e baixa de activos financeiros. I.7.- Deterioración de valor dos activos financeiros.
II. FINANCIAMENTO BÁSICO: (I) PATRIMONIO NETO: (1) FONDOS PROPIOS: (1.1) CAPITAL SOCIAL	II.1.- As fontes de financiamento na empresa: Concepto e clasificación. II.2.- O Capital Social: Problemática contable derivada da fundación da sociedade. II.3.- Contabilización dos incrementos de capital: Causas e tipos. II.4.- Contabilización das reducións de capital: Causas e tipos. II.5.- Do negocio sobre as propias accións.
III. FINANCIAMENTO BÁSICO: (I) PATRIMONIO NETO: (1) FONDOS PROPIOS: (1.2) RESERVAS	III.1.- A autofinanciación: Concepto e clases. III.2.- O resultado do exercicio e base de repartición. III.3.- Orde de prelación na distribución das ganancias. III.4.- Remuneración das accións. III.5.- As dotacións a reservas. Problemática contable das Reservas: Concepto, clases e funcionamento III.6.- Outros participes. III.7.- O resultado negativo: A absorción de perdas III.8.- Os resultados pendentes de aplicación
IV.- FINANCIAMENTO BASICA: (I) PATRIMONIO NETO. (2) AXUSTES POR CAMBIO DE VALOR. SUBVENCÍONS, DOAZONS E LEGADOS RECIBIDOS	IV.1. Problemática dos activos financeiros dispoñibles para a venda. IV.2. Operacións de cobertura IV.3.- Subvencións, doazóns e legados recibidos.
V.- FINANCIACION BASICA: (II) PASIVO NON CORRENTE: (1) PRESTAMOS E EMPRESTITOS	V.1.- Financiamento alleo a longo prazo: Concepto e clases. V.2.- Tipos de préstamos e empréstitos. V.3.- A imputación anual dos gastos financeiros plurianuais dos préstamos e empréstitos. V.4.- Problemática contable dos préstamos e empréstitos ordinarios. V.5.- Problemática contable dos empréstitos convertibles. V.6.- Problemática contable do leasing ou arrendamento financeiro.
VIN.- *FINANCIACION *BASICA: (*II) PASIVO NON CORRENTE: (2) PROVISIÓNS	VIN.1.- Provisións: Concepto. VIN.2.- Problemática contable das provisiones. VIN.3.- Provisión por desmantelamento, retiro ou rehabilitación do inmovilizado. VIN.4.- Provisión para outras responsabilidades.
VII.- ACTIVO NON CORRENTE, O INMOBILIZADO TECNICO E Os INVESTIMENTOS INMOBILIARIOS.	VII.1.- Os investimentos fixos: Concepto, clases e función na empresa. VII.2.- Problemas valorativos. Inmovilizado material e intangible VII.3.- Investimentos inmobiliarios VII.4.- Activos non correntes mantidos para a venda VII.5.- A depreciación do inmovilizado como compoñente do resultado da unidade económica. VII.6.- Métodos de amortización: Prácticos e teóricos. VII.7.- Deterioración de valor de activos non correntes.

VIII.- CONTAS ANUAIS

- VIII.1.- Marco xurídico das contas anuais
- VIII.2.- O Balance
- VIII.2.1.- Concepto e representatividade do Balance
- VIII.2.2.- Normas aplicables ao Balance de situación
- VIII.2.3.- Contido e estrutura do Balance
- VIII.3.- A conta de perdas e ganancias
- VIII.3.1.- Os gastos: Definición e recoñecemento
- VIII.3.2.- Os ingresos: Definición e recoñecemento
- VIII.3.3.- As distintas categorías dos resultados empresariais
- VIII.3.4.- O imposto sobre sociedades
- VIII.4.- O estado de cambios no patrimonio neto
- VIII.4.1.- O estado de ingresos e gastos recoñecidos
- VIII.4.2.- O estado total de cambios no patrimonio neto
- VIII.5.- O estado de fluxos de efectivo
- VIII.6.- A memoria

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Titoría en grupo	5	5	10
Lección maxistral	30	45	75
Seminario	15	30	45
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	4	16	20

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Titoría en grupo	CONTROL TITORIAL DO PROCESO DE APRENDIZAXE DO ALUMNO. EXPOSICIÓN, RESOLUCIÓN DE DÚBIDAS E REALIZACIÓN DE PROBAS DE CONTROL
Lección maxistral	EXPOSICIÓN EN AULA, POR PARTE DO PROFESOR, DOS CONTIDOS MAIS RELEVANTES E DE MAIOR DIFICULTADE CONCEPTUAL.
Seminario	REALIZACIÓN DE CASOS PRÁCTICOS POLO ALUMNO

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Seminario	ATENCIÓN ÁS DIFICULTADES QUE OS ALUMNOS CONSULTEN NO HORARIO DE TUTORÍAS
Titoría en grupo	ATENCIÓN ÁS DIFICULTADES QUE OS ALUMNOS CONSULTEN NO HORARIO DE TUTORÍAS

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Titoría en grupo	REALIZACIÓN DE PROBAS DE CONTROL	15	A2 A3	B1 B9 B10	C10	D3 D4 D5
Seminario	AVALIACIÓN INDIVIDUAL DE PROBLEMAS	10		B1 B5 B9		D3 D4 D5
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	RESOLUCIÓN DUNHA PROBA ESCRITA PRESENCIAL AO FINAL DO CUADRIMESTRE, SOBRE A ADQUISICIÓN DE COMPETENCIAS DE COÑECEMENTO E DESTREZA NA PRÁCTICA	75	A2 A3 A4 A5	B5 B13 B14	C4 C6 C7 C12 C16	D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Os exames oficiais da materia realizaranse nas datas que figuran na seguinte ligazón:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

EN SEGUNDA CONVOCATORIA MANTERASE A NOTA DA AVALIACIÓN CONTINUA.

Bibliografía. Fontes de información**Bibliografía Básica**

BESTEIRO VARELA, MARÍA AVELINA y MAZARRACÍN BORREGUERO, Mª ROSARIO, **Contabilidad Financiera Superior**, 2ª Edición, Ediciones Pirámide, 2016

PLAN GENERAL DE CONTABILIDAD, REAL DECRETO 1514/2007,

TEXTO REFUNDIDO LEY DE SOCIEDADES DE CAPITAL, REAL DECRETO LEGISLATIVO 1/2010,

---

Bibliografía Complementaria

Montesinos, Vicente, **Fundamentos de contabilidad financiera** **DE CONTABILIDAD**, Ediciones Pirámide, 2015

SEBASTIAN CASTRO, FRANCISCO Y OTRO, **CONTABILIDAD DE INSTRUMENTOS FINANCIEROS Y COMBINACIONES DE NEGOCIO**, 1ª Edición, Ediciones CEF, 2008

Recomendacións

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Dereito mercantil/V03G020V01205

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

Outros comentarios

Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do ano académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, achegarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Decisións de investimento				
Materia	Decisións de investimento			
Código	V03G020V01402			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Inglés			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Rodríguez de Prado, Francisco			
Profesorado	Docampo Barrueco, Jose Maria Huarte Galbán, Cecilio Rodríguez de Prado, Francisco			
Correo-e	fprado@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Nesta materia preténdese dotar ao alumno dos coñecementos teóricos necesarios e a capacidade analítica para resolver problemas de pequena complexidade no ámbito da xestión financeira, principalmente na avaliación de rendibilidade de investimentos. Os coñecementos adquiridos serven como base previa para afrontar o estudo doutras materias do Grao na área de Finanzas.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B11	Redactar proxectos de xestión global ou de áreas funcionais da empresa
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C3	Posuír e comprender coñecementos sobre os aspectos internos, funcións e procesos das organizacións incluíndo a súa natureza, estrutura, goberno, operativa e dirección.
C5	Posuír e comprender coñecementos sobre a relación entre a empresa e o seu entorno avaliando a súa repercusión na estratexia, comportamento, xestión e sustentabilidade empresarial
C7	Posuír e comprender coñecementos sobre as principais técnicas instrumentais aplicadas ao ámbito empresarial
C10	Valorar, a partir dos rexistros relevantes de información, a situación e previsible evolución dunha empresa
C11	Tomar decisións estratéxicas utilizando diferentes tipos de modelos empresariais
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Conocer los principios básicos de la gestión financiera de empresas	B1	C3 C5
Conocer el objetivo financiero	B1 B14	C3 C5 C16
Nova	B1 B3 B10 B11 B14	C3 C5 C7 C10 C11 C12 C16
Conocer el concepto de inversión y sus implicaciones en el sistema empresarial	B1 B14	C3 C5 C16

Conocer y aplicar las principales técnicas analíticas para determinar la rentabilidad de las inversiones	B1 B3 B10 B11 B13 B14	C7 C10 C11 C12 C16
Interpretar y dar a conocer los diferentes resultados obtenidos en la evaluación y rentabilidad de inversiones	B1 B10 B11 B13 B14	C7 C11 C12 C16
Aplicar herramientas informáticas en la resolución de supuestos prácticos de evaluación de la rentabilidad de inversiones	B1 B3 B10 B11 B13 B14	C12 C16
Conocer y valorar la incidencia del riesgo en la rentabilidad de las inversiones	B1 B3 B10 B14	C7 C11 C12

Contidos

Tema	
Fundamentos da xestión financeira da empresa	- A función financeira da empresa: Evolución histórica das finanzas. O obxectivo financeiro. Competencias da función financeira da empresa. - A estrutura económico financeira da empresa: Os fluxos financeiros na empresa. O equilibrio entre as masas patrimoniais: o concepto de Fondo de Rotación. Os ciclos de actividade da empresa e o Período medio de Maduración. Principais cocientes para a análise económica-financeiro. - Metodoloxía de cálculo financeiro aplicable nas decisións de investimento Efectos do tempo sobre o valor do diñeiro: a inflación e o tipo de interese. Valor futuro do diñeiro: operacións de *capitalización. Valor actual do diñeiro: operacións de actualización. Cálculo de rendas.
Concepto e clases de investimentos	Concepto de investimento. Clasificación investimentos na empresa. implicacións dos investimentos para a empresa.
Factores determinantes dun investimento	Principais magnitudes para avaliar a rendibilidade dos investimentos. Estimación de fluxos de tesouraría
Avaliación de investimentos	Métodos estáticos de selección de investimentos. A taxa de actualización ou custo de capital da empresa. O criterio do valor capital. O criterio da TIR. *Jerarquización de proxectos en base ao valor capital e TIR: Condicións para a non concordancia entre ambos e punto de Fisher. Comparación da rendibilidade de varios investimentos: a *homogeneización. A *inconsistencia da TIR.
Interpretación e toma de decisións de investimento	- *Jerarquización de proxectos en base ao valor capital e TIR: Condicións para a non concordancia entre ambos e punto de Fisher. Comparación da rendibilidade de varios investimentos: a *homogeneización. A *inconsistencia da TIR. - A consideración do risco nas decisións de investimento - Metodoloxías complementarias

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas en aulas informáticas	8	10	18
Resolución de problemas	12	20	32
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	0	10	10
Lección maxistral	30	58	88
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descrición

Prácticas en aulas informáticas	Proposta de problemas complexos da materia. Explicación e uso de ferramentas informáticas aplicadas a resolución de problemas financeiros. Introducción de datos, estrutura e aplicación de funcións financeiras. Presentación e análise de resultados
Resolución de problemas	Formulación e resolución de supostos prácticos que complementen a sesión maxistral e permitan que os alumnos consoliden coñecementos. Os alumnos poden *interactuar co profesor a través de preguntas que se responderán de maneira personalizada.
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	Os alumnos resolverán supostos propostos ao longo do cuadrimestre de maneira autónoma. Estes supostos serán avaliados polo profesor a través da medición de adquisición de competencias e constituirán a parte de avaliación continua da materia que suporá unha porcentaxe da cualificación final.
Lección maxistral	Exposición na aula por parte do profesor dos contidos máis relevantes, a partir da base de material docente posto a disposición dos alumnos en plataforma e bibliografía indicada.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas en aulas informáticas	
Resolución de problemas	

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Resolución de problemas e /ou exercicios de forma autónoma	Os alumnos resolverán supostos propostos ao longo do cuadrimestre de maneira autónoma. Estes supostos serán avaliados polo profesor a través da medición de adquisición de competencias e constituirán a parte de avaliación continua da materia que suporá unha porcentaxe da cualificación final.	20	B1 B3 B10 B11 B13 B14	C3 C5 C7 C10 C11 C12 C16
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Resolución de una prueba escrita presencial, al final del cuadrimestre, sobre la adquisición de competencias de la materia. Se exige un nivel mínimo obligatorio para superar la convocatoria	80	B1 B10 B11 B13 B14	C3 C5 C7 C10 C11 C12 C16

Outros comentarios sobre a Avaliación

Pódense consultar as datas de exames en <http://fccee.uvigo.es/organizacion-docente.html>.

Na convocatoria de xullo séguese o mesmo esquema de avaliación, polo que o exame puntúase sobre 8 puntos e consérvanse as notas da avaliación continua.

No grupo con docencia en inglés, poderanse modifica-los porcentaxes de calificación entre as diferentes probas atendendo o número de alumnos matriculados.

As diferenzas entre sistemas de avaliación entre os distintos centros que imparten o Grao en Administración de Empresas na Universidade de Vigo, xustifícanse pola necesaria adaptación na medición da consecución dos mesmos resultados de aprendizaxe e adquisición de iguais competencias ás diferentes organizacións docentes de cada Centro, especialmente en canto a tipo de grupos, e número medio de alumnos por grupo.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Irene Pisón Fernández, **Dirección y gestión financiera de la empresa**, Pirámide, 2001

Pindado García, J., **Finanzas empresariales**, PAraninfo, 2012

FAITIC, **Material teórico y práctico**,

Blanco Ramos, F. y Ferrando Bolado, M., **Dirección Financiera I. Selección de inversiones.**, Pirámide., 2008

Brigham, E.F. and Erhardt, M., **Financial management: theory and practice**, South western Thompson learning, 2002

Cibrán Ferraz, P. y Villanueva Villar, M., **Gestión financiera : teoría y casos prácticos**, Tórculo., 2005.

Fernández Alvarez, A.I., **Introducción a las finanzas.**, Civitas, 1994

Hayat, S. y San Millán, A., **Finanzas en excel.**, McGraw Hill, 2006

López López, V.; Illanes Sánchez, J.C., **Casos de Economía de la Empresa: modelos y soluciones con excel**, Netbiblo, 2002

Mascareñas Pérez Iñigo, J., **Finanzas para directivos**, Pearson, 2010

Suárez Suárez, A.S., **Decisiones óptimas de inversión y financiación**, Pirámide, 2014

Vallelado González, E.; Azofra Palenzuela, V., **Prácticas de Dirección Financiera**, Pirámide, 2002

Valls Martínez, M^a del Carmen, **Introducción a las Finanzas**, Pirámide, 2014

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Análise contable/V03G020V01601

Decisións de financiamento/V03G020V01501

Valoración de activos/V03G020V01604

Planificación financeira/V03G020V01702

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Contabilidade financeira II/V03G020V01401

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Matemática das operacións financeiras/V03G020V01202

Empresa: Contabilidade financeira I/V03G020V01301

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Dirección comercial I				
Materia	Dirección comercial I			
Código	V03G020V01403			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	García Rodríguez, María José			
Profesorado	García Rodríguez, María José Martínez Senra, Ana Isabel			
Correo-e	mjgarcia@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	A materia conecta ao alumno con aspectos da mercadotecnia básicos para coñecer e entender o mercado e os consumidores da empresa. En concreto, a materia Dirección Comercial 1 pretende profundar no estudo da mercadotecnia estratéxica e das ferramentas de análises e planificación do mercado de face a desenvolver estratexias exitosas para as empresas no mercado.			

Competencias	
Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C6	Posuír e comprender coñecementos sobre os distintos procesos, procedementos e prácticas de xestión empresarial
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións

Resultados de aprendizaxe		
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Posuír coñecementos para elaborar plans e políticas na empresa.		C6 C14
Capacidades de análises, comunicación, responsabilidade e compromiso.	B1 B5 B9 B13	C6 C14

Contidos
Tema
Tema 1. Concepto e contido da mercadotecnia
Tema 2. A planificación de mercadotecnia
Tema 3. Análise do mercado e os consumidores
Tema 4. A segmentación de mercados

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	30	30	60
Resolución de problemas	15	15	30
Titoría en grupo	5	10	15
Outras	2	43	45

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente
Descrición

Lección maxistral	SESIÓN MAXISTRAL PARTICIPATIVA: Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo. Requírese a participación activa do alumnado na aula a través de exposicións, resolución de exercicios, debates e outras actividades. Recoméndase ao estudante que traballe previamente o material entregado polo profesor e que se consulte a bibliografía recomendada para completar a información co fin de seguir as explicacións.
Resolución de problemas	RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS, CASOS PRÁCTICOS, EXERCICIOS Ou SIMILAR: Actividade na que se formulan problemas, casos prácticos e/ou exercicios relacionados coa materia. Ademais realizarase a exposición por parte do alumnado ante o docente e/ou o grupo de estudantes. Pode ser levada a cabo de forma individual ou en grupo.
Titoría en grupo	TITORÍA EN GRUPO. Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da materia para asesoramento/desenvolvo de actividades da materia e do proceso de aprendizaxe.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Titoría en grupo	Atenderanse as dúbidas dos alumnos na materia

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Pode ser obxecto de avaliación calquera actividade realizada na aula.	10	C6 C14
Resolución de problemas	Avaliase a adecuada capacidade do alumno de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos, o desempeño dentro dun equipo de traballo, o traballo autónomo e a comunicación oral e escrita, entre outros. Só poderanse entregar actividades nas datas e sesións establecidas.	30	B1 B5 C6 C14
Outras	Unha vez finalizada a docencia presencial o alumno deberá realizar unha proba escrita que consistirá en responder a preguntas tipo test ou doutro tipo sobre aspectos concretos do contido da materia.	60	B1 C6 C14

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia requírese satisfacer dúas condicións: (1) obter unha puntuación mínima de 5 puntos no conxunto das probas a avaliar e (2) obter como mínimo 2 puntos sobre 6 en próbaa tipo test para sumar o resto das probas avaliadas. A puntuación obtida pola participación así como a realización e entrega de todas aquelas tarefas establecidas polo profesor (casos, exercicios, supostos, exposicións, memorias, □), mantense nas convocatorias de maio e xullo do curso académico en vigor pero NON se gardará para cursos sucesivos. Os alumnos que non sigan a avaliación continua serán examinados mediante unha proba escrita valorada sobre 10 puntos que non necesariamente coincidirá coa do resto dos alumnos. Considerarase que os alumnos que asistan a un 20% das prácticas están a realizar avaliación continua. DECÁLOGO DE BOAS PRÁCTICAS:

1. Puntualidade. Non se permitirá o acceso e saída a clase unha vez que o profesor entrase na aula.
2. Non está permitido facer uso de teléfonos móbiles, computadores portátiles ou similares durante as sesións de traballo. Estes deben estar desconectados.
3. Non está permitido comer nin beber (salvo auga) en clase.
4. É imprescindible asistir ás sesións de aula co material necesario (tales como manual, apuntamentos, enunciado da práctica, entre outros.)
5. O plaxio total ou parcial nas actividades entregadas levará a invalidación das mesmas.
6. É imprescindible coidar a gramática, redacción e ortografía das actividades entregadas. O incumprimento desta norma levará a invalidación das actividades.
7. Para a realización dos exames só se permite o uso de elementos de escritura e calculadora.
8. O alumno deberá presentarse ao exame debidamente identificado, co D.N.I ou pasaporte, non sendo válido ningún outro documento.
9. A revisión de exames terá lugar unicamente no horario e lugar establecido polo profesor.

En caso de incumprimento das normas anteriores, o profesor poderá adoptar as medidas que estime oportunas dentro da lexislación vixente.

As datas de exames deberán ser consultadas na Páxina web da Facultade:

<http://fccee.uvigo.es/calendario-exames-201718.html>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Armstrong, G.; Kotler, P. ; Merino, M.J.; Pintado, T.; Juan, J.M., **Introducción al marketing**, 3ª, Pearson, 2011

López, M.J., **Marketing estratégico**, 1ª, Pearson, 2013

Santesmases, M.; Merino, M.J.; Sánchez, J.; Pintado, T., **Fundamentos de marketing**, 1ª, Pirámide, 2009

Santesmases, M., **Marketing. Conceptos y estrategias**, 6ª, Pirámide, 2012

Esteban Talaya, A.; Mondéjar Jiménez, J.A., **Fundamentos de marketing**, 1ª, Esic, 2013

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dirección comercial II/V03G020V01502

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Empresa: Xestión de empresas/V03G020V01203

Outros comentarios

(*)Esta guía docente anticipa as liñas de actuación que se deben levar a cabo co alumno na materia e concíbese de forma flexible. En consecuencia, pode requirir reaxustes ao longo do curso académico promovidos pola dinámica da clase e do grupo de destinatarios real ou pola relevancia das situacións que puidesen xurdir. Así mesmo, aportarase ao alumnado a información e pautas concretas que sexan necesarias en cada momento do proceso formativo.

Esta materia nól PCGE Grado en Administración e Dirección de Empresas/Grado en Dereito impártese no segundo cuatrimestre do 3º curso e a profesora responsable e Ana Isabel Martínez Senra.

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Macroeconomía				
Materia	Macroeconomía			
Código	V03G020V01404			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas			
Coordinador/a	Falagán Mota, Jorge			
Profesorado	Díaz Vazquez, Raquel Falagán Mota, Jorge Marra Domínguez, Ángeles			
Correo-e	falagan@uvigo.es			
Web	http://http://fatic.uvigo.es/			
Descrición xeral	A macroeconomía céntrase no estudo da conduta da economía no seu conxunto. Analiza: o crecemento a longo prazo, as fluctuacións cíclicas da produción total, o desemprego e a inflación, a oferta monetaria e o déficit presupuestario e o comercio e as finanzas internacionais. Ademais estuda o efecto que ten sobre a economía a aplicación por parte dos gobernos de diferentes políticas económicas			

Competencias	
Código	
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B3	Habilidades relacionadas co uso de aplicacións informáticas utilizadas na xestión empresarial
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B6	Habilidades de comunicación a través de Internet e, dominio de ferramentas multimedia para a comunicación a distancia
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B10	Emitir informes de asesoramento sobre situacións concretas de empresas e mercados
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
C2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía
C9	Identificar a xeneralidade dos problemas económicos que se suscitan nas empresas, e saber utilizar os principais instrumentos existentes para a súa resolución
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial

Resultados de aprendizaxe			
Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Lograr o manexo por parte dos estudantes da análise económica a través das súas ferramentas básicas, de modo que para abordar preguntas económicas sexan capaces de construír modelos económicos simples, que mediante unha representación simplificada da realidade permitan tratar axeitadamente o problema	A2 A5	B1 B2 B5 B10	
Comprender as bases de funcionamento da economía tanto nos ámbitos máis amplos coma nos máis próximos	A2	B1 B13	C2 C9
Habilidades na busca, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante e do seu contido	A3 A4	B3 B6 B8	C16

Esperar o interese dos estudantes respecto á análise dos efectos das políticas macroeconómicas, de modo que ante a aplicación dun novo instrumento de política económica sexan capaces de formarse unha opinión fundamentada sobre a súa eficacia na consecución dos obxectivos para os cales se formulase

A2 B1 C9 D1
B2

Contidos

Tema	
1. Introducción á Macroeconomía	Temas de estudo da Macroeconomía. A medición da actividade económica.
2. O mercado de bens	Modelo renta gasto. Curva IS.
3. Os mercados financeiros	A oferta e a demanda de diñeiro. A determinación do tipo de xuro. O Banco Central. O multiplicador monetario. A curva LM.
4. Análise conxunta dos mercados de bens e financeiros: o modelo IS-LM	Obtención da curva de demanda.
5. O mercado de traballo	Variables relevantes do mercado de traballo. Determinación de salarios. Determinación de prezos. Taxa de paro natural.
6. Análise conxunta de todos os mercados: o modelo OA-DA	A obtención da curva de oferta. O equilibrio a curto e medio prazo.
7. A curva de Phillips	(*)
8. A inflación, a actividade e o crecemento da cantidade de diñeiro	(*)
9. Macroeconomía nunha economía aberta.	Tipos de cambio. Mercado de divisas. Balanza de pagamentos e tipos de cambio. Mercados financeiros e tipos de cambio.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Actividades introdutorias	2	2	4
Lección maxistral	28	42	70
Resolución de problemas	14	18	32
Resolución de problemas e/ou exercicios	6	16	22
Probas de resposta longa, de desenvolvemento	2	20	22

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Actividades introdutorias	Actividades encaminadas a tomar contacto y reunir información sobre el alumnado, así como a presentar la materia.
Lección maxistral	Exposición por parte del profesor de los contenidos sobre a materia objeto de estudio.
Resolución de problemas	Actividad en la que se formulan problemas o ejercicios relacionados con la materia. El alumno debe desarrollar las soluciones adecuadas o correctas mediante la aplicación de la lógica, fórmulas o algoritmos, la aplicación de procedimientos de transformación de la información disponible y la interpretación de los resultados. También podrán analizarse hechos, problemas o sucesos reales con la finalidad de conocerlo, interpretarlo, reflexionar y completar conocimientos.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Resolución de problemas	Formulación , análise , resolución e debate de problemas ou exercicios relacionados co tema do tema

Avaliación

	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Resolución de problemas e/ou exercicios	Para llevar a cabo a avaliación continua realizaranse ao longo do curso varias probas sobre os diferentes temas que inclúe a asignatura.	40	A2 A3 A4 A5	B1 B2 B3 B5 B6 B8 B10 B13	C2 C9 C16	D1

Probas de resposta longa, de desenvolvemento	Exame final que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames. O examen evaluará toda a materia exposta ao longo do curso.	60	A2	B1 B2 B5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Na **1ª convocatoria** o alumno/a terá a posibilidade de superar a materia a través da avaliación continua sempre que en cada proba obteña unha cualificación maior ou igual a 4 puntos sobre 10.

Se o alumno/a non realizou a avaliación continua ou quere mellorar a cualificación obtida a través desta, **poderá presentarse ao exame final escrito**. Nese caso, a nota final da materia resultará da **suma ponderada da nota obtida na avaliación continua**, que supoñerá un 40% da nota final, **e a nota obtida no exame escrito**, que valerá o 60% restante da nota final. Para aprobar a materia será preciso obter unha nota igual ou superior a 5 puntos sobre 10. **Na 2ª convocatoria manterase este mesmo criterio**; é dicir, a nota da avaliación continua pondérase por un 40% e a nota do exame escrito por un 60%.

Avaliación continua:

O 40% (no caso de optar por presentarse ao exame final) ou o 100% da nota obterase mediante a avaliación continua do alumno, o que inclúe a asistencia tanto ás clases teóricas coma ás clases prácticas e a nota das probas que se realizan ao longo do curso. Concretamente, a puntuación será a seguinte:

- Ata 10 puntos polas notas das probas realizadas.

A asistencia ás clases teóricas e clases prácticas é obrigatoria para poder realizar unha avaliación continua, polo que a ausencia inxustificada será penalizada segundo os seguintes criterios:

- 0-3 faltas sen xustificar: Non se restan puntos.
- 4-5 faltas sen xustificar: 1 punto menos.
- 6-7 faltas sen xustificar: 2 puntos menos.
- A partir de 8 faltas sen xustificar: A puntuación da avaliación continua reducirase en 2 puntos por cada nova falta

Exame escrito (ata 6 puntos)

:

Realizarase un exame final escrito, no caso de que o alumno/a non realizase a avaliación continua ou desexa mellorar a cualificación obtida nela, que terá lugar na data oficial establecida no calendario de exames. Será necesario, para poder superar a materia, alcanzar unha nota de 5 puntos sobre 10 no exame.

Os alumnos que non realicen a avaliación continua nin o exame final teñen dereito a figurar en actas como "non presentados"

NOTA IMPORTANTE SOBRE A 2ª CONVOCATORIA:

A cualificación que obtivesen os alumnos pola avaliación continua manterase na 2ª convocatoria.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Blanchard, O.; Amighini, A. y Giavazzi, F., **Macroeconomía**, 5ª edición,, Pearson Educación, 2012

Bibliografía Complementaria

Belzunegui, B.; Cabrerizo J.; Padilla R. y Valero I., **Macroeconomía: Problemas y ejercicios resueltos**, 3ª edición, Pearson Prentice-Hall, 2013

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Economía española e mundial/V03G020V01201

Economía: Microeconomía/V03G020V01101

Outros comentarios

As datas de exames se poderán atopar na seguinte ligazón:

<http://fccee.uvigo.es>

Esta materia no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito impártese no 1º cuatrimestre do 2º curso do Programa de Simultaneidade e o profesor responsable é Jorge Falagán Mota

As datas de exames no PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito se poderán atopar na seguinte ligazón: <http://doblegradoad.uvigo.es/docencia/segundo-curso>

DATOS IDENTIFICATIVOS				
Políticas económicas				
Materia	Políticas económicas			
Código	V03G020V01405			
Titulación	Grao en Administración e Dirección de Empresas			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Economía aplicada			
Coordinador/a	González Cerdeira, Juliá Teixeira Bautista, José Francisco			
Profesorado	González Cerdeira, Juliá Rodríguez Míguez, Eva María Teixeira Bautista, José Francisco			
Correo-e	teixeira@uvigo.es xgzlez@uvigo.es			
Web				
Descrición xeral	Esta materia proporciona aos alumnos unha visión das principais políticas económicas de carácter macro e microeconómico. Estúdanse os principais obxectivos, así como os instrumentos mais relevante para acadalos. Porase especial énfase na súa aplicación no contexto económico actual.			

Competencias

Código	
B1	Capacidade de análise e síntese
B2	Pensamento crítico e autocrítico
B5	Habilidades de comunicación oral e escrita
B8	Comunicarse con fluidez no seu entorno, incluíndo competencias interpersoais de escoita activa, negociación, persuasión e presentación
B9	Capacidade de actuación eficaz dentro dun equipo de traballo
B13	Capacidade de aprendizaxe e traballo autónomo
B14	Capacidade de aplicar os coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nun contexto académico especializado
C2	Posuír e comprender coñecementos sobre as institucións económicas como resultado e aplicación de representacións teóricas ou formais a respecto de como funciona a economía
C12	Solucionar de maneira eficaz problemas e tomar decisións utilizando métodos cuantitativos e cualitativos apropiados, incluíndo entre eles a identificación, formulación e solución dos problemas empresariais
C13	Mobilidade e adaptabilidade a entornos e situacións diferentes
C14	Elaborar os plans e políticas nas diferentes áreas funcionais das organizacións
C16	Habilidades na procura, identificación e interpretación de fontes de información económica relevante
D1	Xestión persoal efectiva en termos de tempo, planificación e comportamento, motivación e iniciativa tanto individual como empresarial
D5	Motivación pola calidade e mellora continua

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Os alumnos/as son capaces de identificar os principais agregados que definen os obxectivos de política económica e as políticas para alcanzalos, distinguindo entre políticas macro e microeconómicas. Ademais, o alumnos/as han de comprender o papel do diñeiro e das institucións monetarias, así como os mecanismos de transmisión da política monetaria nunha economía pechada e nunha economía aberta con diferentes réximes cambiarios.	B1	C2	D1
	B2	C12	D5
	B5	C13	
	B8	C16	
	B9		
	B13		
Os alumnos/as son capaces de analizar e discutir as recentes decisións de política económica que levaron a cabo as diferentes institucións públicas e en que medida a actual crise económica condicionou tales decisións e limitou os seus efectos.	B14		
	B1	C2	D1
	B2	C12	D5
	B5	C13	
	B8	C14	
	B9		
	B13		
	B14		

Os alumnos/as comprenden os efectos e limitacións da política fiscal.

B1
B2
B5
B8
B9
B13
B14

C2
C12
C13
C14
C16

D1
D5

Os alumnos/as son capaces de interpretar os informes das principais institucións económicas relativos á política económica e manexar e analizar os principais datos que ofrecen as estatísticas económicas relativas a estes temas.

B1
B2
B5
B8
B9
B13
B14

C2
C12
C13
C14
C16

D1
D5

Contidos

Tema	
Introducción	Conceptos básicos. Tipoloxía de políticas. Restricións da Política Económica.
Obxectivos de Política Económica	Principais obxectivos da política económica: emprego, estabilidade de prezos, crecemento. Marco teórico e indicadores.
Política monetaria	Institucións. Variables y relaciones monetarias. Instrumentos de política monetaria e mecanismos de transmisión. Experiencias de Política monetaria.
Política fiscal	Bases teóricas. Instrumentos de Política Fiscal. Déficit público.
Política económica exterior	O equilibrio externo. Instrumentos de política exterior. A política económica nunha economía aberta.
Políticas microeconómicas	Política de I+D+i. Política de competencia.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Prácticas de laboratorio	15	30	45
Titoría en grupo	5	5	10
Lección maxistral	30	60	90
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	5	0	5

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Prácticas de laboratorio	Actividades de aplicación dos coñecementos a situacións concretas e de adquisición de habilidades básicas e procedimentais relacionadas coa materia obxecto de estudo. Desenvolveranse en aulas de informática.
Titoría en grupo	Entrevistas que o alumno mantén co profesorado da asignatura para asesoramento / desenvolvemento de actividades da asignatura e do proceso de aprendizaxe
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Prácticas de laboratorio	As clases prácticas e as tutorías en grupo teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.
Titoría en grupo	As clases prácticas e as tutorías en grupo teñen como obxectivo axudar ao alumno a consolidar os coñecementos adquiridos nas clases teóricas. Ademais, permiten aos profesores orientar aos alumnos e resolver as dúbidas que poidan xurdir no proceso de aprendizaxe.

Avaliación

Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Prácticas de laboratorio	A efectos prácticos, non se establece distinción entre prácticas de laboratorio e titorías de grupo. Para a valoración teranse en conta as actividades realizadas, como son: análise dos principais datos que ofrecen as estadísticas económicas relativas a materia, participación activa nas discusións, resolución de exercicios, cuestionarios, etc. A calificación global realizarase conxuntamente coas titorías en grupo.	30	B1 B2 B5 B8 B9 B13 B14	C12 C13 C16	D1 D5
Probas prácticas, de execución de tarefas reais e/ou simuladas.	Examen escrito. Será necesario acadar un nivel mínimo para superar a materia.	70	B1 B5 B13 B14	C2 C12	D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

A calificación obtida nas prácticas manterase ata a segunda convocatoria.

As datas oficiais dos exames finais serán as que fixe o Decanato. Poderán consultarse na páxina web da Facultade de CC. Económicas e Empresariais <http://fccee.uvigo.es/>

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Cuadrado Roura, J. R. (dir), **Política económica. Elaboración, objetivos e instrumentos**, McGraw Hill, Madrid.,
García Reche, Andrés (coord), **Política Económica Sectorial y Estructural**, Tirant lo Blanch, Valencia,

Bibliografía Complementaria

Ochando, C. (coord), **Objetivos e instrumentos de las políticas económicas coyunturales**, Tirant lo Blanch, Valencia,
Fernández Díaz et al, **Política Económica**, McGraw Hill, Madrid,
Blanchard, O. et al., **Rethinking Macroeconomic Policy**, IMF Staff Position Note,
Krugman, P. y Obstfeld, M., **Economía internacional : teoría y política**, Pearson Educación, Madrid,
Mankiw, N. Gregory, **Macroeconomía**, Antoni Bosch,
Motta, M., **Competition Policy: Theory and Practice**, Cambridge,
Parejo, A. et al., **Manual de sistema financiero español**, Ariel, Barcelona,
Scheller, H., **El BCE: historia, misión y funciones**, BCE,
Banco Central Europeo, <http://www.ecb.int>,
Banco de España, <http://www.bde.es>,
Eurostat, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>,
Instituto Nacional de Estadística, <http://www.ine.es>,

Recomendacións

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Macroeconomía/V03G020V01404

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Economía: Economía española e mundial/V03G020V01201

Economía: Microeconomía/V03G020V01101